

imperialistiske fremstøt. Han trekker opp de forskjellige historiske faser i imperialistenes økonomiske utbytting – av koloniene såvel som av det »halv-koloniale« Kina – og han viser Japans forbløffende succes i sine bestrebelser på å vinne økonomisk og politisk makt på en tid da andre asiatiske nasjoner sank stadig dypere ned i fornedrelsen. De nasjonalistiske og revolusjonære bevegelser i Kina, India og Sørøst-Asia blir likeledes beskrevet kort og skjematisk. En så kort beskrivelse av denne perioden må nødvendigvis utelate en kolossal mengde detaljer og dekke over et vell av motsigelser; men en leser med et middels kunnskapsnivå kan ikke dessto mindre dra nytte av forfatterens mesterskap i kunsten å trekke opp historiske hovedlinjer.

Det kapitlet som behandler perioden etter 2. verdenskrig blir imidlertid i den grad overfladisk at bare meget uinformerte lesere kan ha større nytte av det. Svært mange av de data som her er gitt vil være kjent for en alminnelig avisleser som er gammel nok til å ha fulgt med i dagspressen i løpet av de siste 25 år.

Bokens siste del, som forfatteren selv synes å tillegge størst verdi, henvender seg til forskere. Chesneaux påpeker de mange huller i vår viten om Asias nyere historie – på det økonomiske, det sosiologiske og det politiske felt – og med sin livlige forskerfantasi angir han emner for dusinvis av avhandlinger. Og han nøyer seg ikke med blott og bar emneangivelse – han antyder også problemstillinger for en fremtidig forskning.

Historikere på jakt etter forskningsoppgaver vil gjøre vel i å lese denne seksjonen av boken, men de bør ikke gjøre det i forventning av å finne noen radikal løsning på deres problemer. Det kan være en lang vei å gå mellom en kortfattet fremkastelse av et forskningsprosjekt og til utarbeidelse av en fullstendig forskningsplan – og den veien kan gå gjennom mange sjelekvaler.

Til slutt bør nevnes at boken inneholder en god kronologi, en verdifull bibliografi, samt en nyttig orientering om arkiver og primærkilder.

TRYGVE LØTVEIT

MARCUS CUNLIFFE: *American Presidents and the Presidency*. London, Eyre and Spottiswoode, 1969. 343 s. 75 sh.

Forfatteren er en af Englands ledende Amerikanister, almindeligt beundret for sin alsidige og velmønstrede viden, og for sit særdeles udviklede talent for kritisk at kunne sammendrage et omfattende stof, anskue det på en ny måde, og ofte skære igennem traditionelle problemer på en uimponeret og inspirerende facon. *The Literature of the United States* (Pelican bog i flere rev. udg.) er fortsat den bedste eet-binds fremstilling af amerikansk litteratur. *George Washington: Man and Monument* (1958) er en elegant analyse af Washington og hans eftermæle – som litteraturhistorien allerede en klassiker. *The Nation Takes Shape 1789–1837* (1960) er en stimulerende analyse af USA op til »the Age of Jackson« og provokerende ved at underspille Sydens rolle. I *Soldiers and Civilians: The Martial Spirit in America, 1775–1865* (1969) skildres som et resultat af mange års studier samspillet mellem amerikansk »demokratisk kultur og soldaten som »type«.

Endelig i sin nye bog om Amerikanske Præsidenter og Præsidentembedet viser forfatteren endnu engang sin omfattende og analytiske belæsthed. Professoren i Amerikansk Historie ved Sussex University gør ikke blot brug af historikere, men også af statskundskabsfolk som Louis W. König, Joseph E. Kaltenbach, MacGregor Burns, og naturligvis præsidentembedets fornemste skildrer Edward S. Corwin, plus mange andre autoriteter. Dernæst inddrager forfatteren sin fortrolighed med amerikansk litteratur (Hawthorne, Henry Adams, W. D. Howells, m. fl.), han har læst allehånde politiske romaner, og særlige triumfer fejrer han i gennemgangen af valgkampagnebiografiens genremæssige udvikling.

Bogen er i det væsentlige historisk tilrettelagt, idet den begynder med forfatningsfædrenes ambivalente indstilling til det projekterede præsidentembede og dernæst forfølger dets fluktuerende udvikling op gennem det 19. århundrede, for så i det 20 århundrede at skildre dets vækst i takt med udenrigspolitikken og efterhånden budget-politikken øgede betydning. Undervejs fremføres slående og ofte nye iagttagelser, som i forbindelse med Speakerembedets reduktion i 1910; og citater er ofte støvet op og af, så de uden pegefingre kan give ekko ind i de sidste tiders avislæsning. Til bogens ledende temaer hører den gængse diskussion om bevidst »svage« præsidenter (*Whig*opfattelsen af den ideelle præsident) og de bevidst »stærke« præsidenter (siden Franklin D. Roosevelt's dage Demokraternes opfattelse af den rigtige præsident som følge af deres større brug for den »positive« forbundsstat). Til bogens bedste sider hører skildringen af præsidentembedets forhold til partierne, ikke mindst i 1830-40'erne.

Bogen kan anbefales på det bedste. — Det kan undre at forfatteren hører til dem som uden videre diskussion synes at ville acceptere sådanne ofte fremførte reformforslag som at Repræsentanternes Hus bør på valg kun hvert fjerde år, eller at Valgkollegiet simpelthen bør afskaffes.

ERIK ARNE HANSEN

OLDTID OG MIDDELALDER

PETER GELLING & HILDA ELLIS DAVIDSON: *The Chariot of the Sun and other Rites and Symbols of the Northern Bronze Age*. London, J. M. Dent & Sons, 1969. x + 200. Ill. 55 sh.

P. V. GLOB: *Helleristninger i Danmark*. Jysk arkæologisk Selskabs skrifter, bind VII. København, 1969. 332 s. Ill. 185,00 kr.

Den nordiske bronzealders talrige helleristningsbilleder har siden forrige århundrede været genstand for en levende forskerinteresse. Af denne rige billedverden, kendt fra næsten hele det sydsandinaviske område, er mange fortolkninger blevet fremsat. Snart har man villet se ristningerne som magiske tegn, som udtryk for afværgemagi, snart har man i dem ment at finde gudeskikkelser, der lever videre helt ned i vikingetiden. Undertiden er de enkelte tegn blevet set i forbindelse med dødekulten, til andre tider i forbindelse med den livsfremmende kult, hvis religiøse ceremonier skulle afspejle sig i billederne. En nyere tids forsk-